

Проф. д.ф.н. Румяна Златанова (Хайделберг, Германия)

Представяне на броевете, финансирани по Столична програма „Култура“ – IX, X, XI

БРОЙ X

Интердисциплинарният брой X на Сайта за хуманитаристика и извори с е-списание „Дзяло“ спечели проект в сесията на Столична Програма „Култура“ за 2017 г. Съобразен е със специалния приоритет на София като град-домакин на председателството на България на Съвета на Европейския съюз през 2018 г. Включва приноси на 22 автори от различни страни на ЕС на български, руски, френски и немски език – всички с резюмета на английски език. Предложен е широк спектър от лингвистични, езиково-исторически, лексиколожки, литературоведски, културно-антропологични, исторически теми, представени са 6 рецензии за публикации в тези области и 7 нови книги.

С критичен поглед *Юлия Кръстева*, Париж, разглежда съдбата на полифоничната европейска култура в епохата на глобализация. Авторката подчертава необходимостта от изграждането на „нов проект на живота“ в условията на демокрация, хуманизъм и национална идентичност. Проблемите на културата се поставят в центъра на идеята за обединена Европа като бъдеща политическа федерация. С оглед на български термини от областта на естествените науки и техниката *Корина Лешбер*, Берлин, ни запознава с изработването на терминологична база данни в Internet (EuroVoc-Thesaurus) за националните и регионалните парламенти и администрации в ЕС и света. По отношение на преводаческата практика *Людмила Илиева*, СУ, очертава „Някои особености при превода на юридически текст и терминология от испански на български в областта на наказателния процес“.

В обширна студия *Корина Лешбер*, Берлин, представя актуалната езикова ситуация в България с оглед на езиковите малцинства: роми, арменци, евреи, власи, руснаци, татари, араби, гърци, македонци, румънци, украинци, гагаузи и каракачани. *Георги Митринов*, БАН, изследва антропонимичната система на едно от най-големите български християнски селища в Западна Тракия, с. Съчанли (Гюмюрджинско), по данни от 1906-1907 г. *Палмира Легурска* и *Иля Златанов* (ИБЕ) представят мащабно генетическо изследване (30 учени от 9 страни) от 2015 г. на народите, говорещи балтийски и славянски езици с особен оглед на изкуствено сътворения през 1850 г. сърбохърватски език. *Борис Парашкевов* (СУ) илюстрира наличието на неподозирани взаимовръзки между чуждите думи в българския език.

Няколко статии са посветени на старобългаристични и езиково-исторически теми. Като част от монографично изследване *Румяна Златанова*, Хайделберг, представя старобългарския превод на житието на старозаветния пророк Софония и предприема неговата реконструкция. *Пиринка Пенкова*, Дания, привежда „Допълнителни данни за изворите на *Похвално слово за светите Константин и Елена* от

Патриарх Евтимий” в дискурса на славянските антиариански съчинения по текстове на известни патристични автори. *Татяна Илиева*, КМНЦ, изследва „Античната култура през призмата на средновековния български книжовен език” от X-XIV в., отразен в палеославистичните лексикографски трудове. *Кристина Менхарт*, Будапеща, открива редица паралели между българския и унгарския култ към великомъченицата Св. Марина /Св. Маргарита Антиохийска, които се основават на първоначално гръцко житие от VI в.

В областта на литературознанието *Милена Кирова*, София, разкрива основанията си за създаване на алтернативен „канон на женската литература“ в България; *Марцел Черни*, Прага, се спира на „ранната рецепция на Кирил Христов и неговото творчество в Чехия (до 1918)“. От новоизлязла книга за Димчо Дебелянов на *Иван Радев*, Велико Търново, е поместен откъсът „Планината и морето - пределни топоси-метафори в Дебеляновия свят“.

Хелмут Шалер (Марбург) привежда нови данни и документи от немски книгохранилища за видния български археолог, историк на изкуството и политик Богдан Филев. С историческа тематика са и приносите на *Искра Баева*, СУ, за „Чешкото влияние върху развитието на модерна България“; на *Евгения Калинова*, СУ, върху „Българско-британските културни връзки след II св. война до края на 60-те г. XX в.“ и на *Ирина Григорова*, БАН, за „Френската културна политика в Б-я (40-80-те г. XX в.)“

Младите в науката са представени от *Петър Кривчев*, Пловдив и *Христин Лалев*, СУ. Включен е и разговор на *Емил Басат* с английския професор Майкъл Холман („България стана част от мен”).

БРОЙ IX

Като екстрено издание и своеобразен дарствен принос, без финансиране, бе изготвено, едновременно с бр. X, друго цялостно издание на списанието, включващо оригинални разработки на 16 автори по проблемите на езика, литературната история, философията и превода на български и руски език, 9 рецензии и представяне на 7 нови книги. Изготвянето на този брой IX бе възможно благодарение на самоотвержената работа и организаторския талант на Августа Манолева.

Татяна Илиева (КМНЦ) изследва словотворческите заслуги на Йоан Екзарх от X в. за разширяване на философската терминология в старобългарския език. Проблеми на историческата граматика засяга *Иван Илиев* (Пловдив), турските елементи в българското словообразуване са обект на изследване от *Людвиг Селимски* (Катовице). Интересни са Етимологичните опити на Йордан Хаджиконстантинов-Джинот, чийто публицистични и научни приноси, публикувани в Цариградския периодичен печат от началото на XIX в., все още не са изцяло издирени и издадени. С проучването им се заема *Пеньо Пенев* (ПУ). *Георги Митринов* (ИБЕ) продължава проучванията си в архивния фонд на Българската екзархия, където открива важни документи за историята

на българското население в Западна и Източна Тракия, като изследва „Антропонимичната система на с. Чобанкьой, Дедеагачка каза (от 1906-1907 г.)“ Въз основа на лично проучване *Иван Илиев* (ПУ) уточнява класификацията на „източнородопските български говори“ в България и Северна Гърция.

Въз основа на данни от българските териториални диалекти *Иля Златанов* и *Палмира Легурска* (ИБЕ) представят нова класификация на българската фонологична система. *Валентина Пачева* и *Зоя Митяй* (Мелитопол) анализират словообразователни модели в съвременния български и украински език.

По отношение на литературното наследство са приноси статиите на *Славимир Генчев* (Копривщица) за Димчо Дебелянов, на *Анджела Родел* и *Виктор Тодоров* (СУ) за Ивайло Петров, докато *Ирен Иванчева-Мерджанска* (Синсинати, САЩ) превежда никарагуанския поет Никасио Урбина от испански на български език.

Наред с изключително интересната философска студия на *Петър Пламенов* (СУ) „Език и екстаз“, специално следва да се отбележи словото на изтъкнатия поет *Георги Константинов* „Думи за думите“ относно творческата свобода днес, загубената йерархия на литературните ценности, липсата на ерудирана литературна критика, но и за общественото значение на писателското слово като опонент на грубия прагматизъм и защитник на трайните естетически ценности днес.

БРОЙ XI

Да завършим с най-актуалната информация за брой XI, замислен като интердисциплинарен - с публикации на автори не само от различни страни на ЕС, но и от страни кандидат-членки на ЕС, които вече проявиха интерес към нашето списание и дадоха конкретни заявки за участие – именно в служба на безусловно интернационалната наука и култура, за която не съществуват условности и граници.

Наред с 15 приноси статии на български учени от София, Шумен, Пловдив, Катовице, Киев, Мелитопол, работещи в областта на езикознанието, етимологията, историята на българския език, диалектологията, литературата, чуждоезиковото обучение; 5 рецензии и представяне на 8 нови книги, за отбелязване е участието на 7 колеги от университети в Украйна (Мелитопол, Киев) и Беларус (Могильов, Минск) с приноси на украински и руски език.

Актуално е философско-социологическото изследване на *Валентин* и *Наталия Молодиченко* (Мелитопол) за противоречията между глобално и национално. Валентин Молодиченко е ректор на МДПУ до 2016 г. и подкрепя активно проекта за откриване на дигитален български кабинет в университета. *Ирина Короткевич* (Минск) представя първия белоруски национален речник на известния фолклорист и етнограф Иван Носович от началото на XIX в. в контекста на славянския романтизъм.

На съвременни литературоведски теми са посветени работите на *Вячеслав Короткевич* (Могильов, Беларус) за съвременната белоруска драма на абсурда; *Татяна*

Хайдер (Киев) анализира християнските мотиви в модерната украинска масова художествена литература.

В областта на сравнителното славянско езикознание се извяват *Наталия Демяненко* от Киев („Субстантивни фразеологични единици в полски език с компонент – название на човек или митологично същество“) и *Мария Калениченко* (Киев). Въз основа на актуалната теория на модалността на водещата в славистиката чешка синтактична школа тя представя „Семантичната организация и модалните характеристики на безличните изречения в чешкия език.“